VÄST SAHARA

Nr 4 2012 Pris 30 kronor

VÅR FISK ÄR INTE TILL SALU

El Wali Amidane satt sex år i fängelse 6

I Dakhla fängslas människorättsaktivister 8

Svensk fiskemaffia i Daklha? 13

VÄST SAHARA

Utges av
Föreningen Västsahara
och utkommer med fyra nummer per år.
ISSN 1652-2052
Ansvarig utgivare och redaktör:
Lena Thunberg
Redaktionsråd:
Ulla-Karin Karlson
Jan Strömdahl
Arto Valtonen
Martin Wikström
Monica Zak
Grafisk form:
Tidningsform & Textfason
Layout:
Ulla-Karin Karlson
Adress:
Västsahara
c/o Afrikagrupperna
Linnégatan 21,
413 04 Göteborg
Telefon:
070 - 475 46 45
Hemsida och facebook:
www.vastsahara.net
E-post:
vastsahara@brevet.nu
Prenumerationer:
Privatperson: 125:-
Stödprenumeration: 145:-
Organisationer: 150:-
Utländsk pren: 200:-
Plusgiro:
20 40 03 - 8
Föreningen Västsahara:
Jan Strömdahl
070 - 438 88 41

Omslagsbilder:
Framsida: Lena Thunberg Leaarousi utanför Tingsrätten i Göteborg
Baksida: Ulla-Karin Karlson Khadije med sitt barnbarn i flyktinglägren 2011.
Tryckeri: Markaryds Grafiska
Presslagd: November 2012

Tidskriften Västsahara får bidrag av Statens kulturråd och Folke Bernadotte-akademin.

”Varför vägrar du att ta emot våra pengar?” 6
El Wali låter sig inte köpas, Han har suttit sex år i fängelse.

I Dakhla finns ingenting för oss 8
Västsaharaaktivister fängslas och journalister övervakas.

Storfiskare inför rätta 13
Svensk fiskemaffia härjar i Dakhla med pengatvätt och svarta löner.

Finanskrisen påverkar UNHCR:s arbete 16
Nu minskar bidragen från de stora biståndsgivarna.

Startpaket i Nora 18
Aktiva församlingsdamer syr kläder till spädbarn i öknen.

Desertec är inget för oss 19
Carl Schlyter (MP) om megasolprojektet för EU.

Vill du veta mer? **Tidskriften Västsahara:** Nyheter, bakgrund, informationsmaterial, www.vastsahara.net **VästsaharaAktionen:** 27 medlemsorganisationers kampanjsida, nyheter, bakgrund och plattform, www.vastsaharaaktionen.se **Arso**: Bakgrund och nyheter på engelska, www.arso.org **Western Sahara Resource Watch:** Nyheter och information om Västsaharas naturresurser på engelska www.wsrw.org **Støttekommitteen for Vest-Sahara:** www.vest-sahara.no. **Polisario Front**: Telefon 08-315610
Lästips: Västsahara– Afrikas sista koloni, Lena Thunberg, Föreningen Västsahara, 2004, 80:-,
Informationsfoldrar (enstaka gratis): Muren, minorna, bomberna 2009, Ockuperat område 2008, Västsahara 2006.

Historiska besök ger hopp?

– Våldet mot de politiska fångarna och människorättsaktivisterna blir grövre, säger Leaarousi. Han var på besök i Sverige under 14 dagar men bor i flyktinglägren. Där rapporterar han om övergrepp och fängslade i ockuperat område.

– Nu misshandlar marockanska myndigheter barn och kvinnor och man våldtar. Det hände inte tidigare i historien, säger han.

Att FN-styrkan Minurso ännu inte har fått mandat att övervaka och rapportera om kränkningar av de mänskliga rättigheterna och att den ockuperade delen av Västsahara fortfarande är förbjudet område för oberoende journalister och observatörer gör naturligtvis livet svårt för modiga västsahariska människorättsaktivister.

Plundringen av Västsaharas råvaror fortsätter också.

Rättegången i Göteborg mot två svenska storfiskare visar också hur just frånvaron av internationell media förenklar rövarmentaliteten för den som vill tjäna mycket pengar utan skrupler och fungerande lagar i den ockuperade och laglösa delen i Västsahara.

Men nu börjar hoppet att spira att alla de som lever i skräck ska kunna se en ljusning. FN-sändebudet Christopher Ross historiska besök i El Aaiún, då han tog emot kända människorättsaktivister och lät dem berätta, öppnar kanske öronen på fler beslutsfattare.

FN:s rapportör om tortyr har också varit på plats och den preliminära rapporten från R.F Kennedy Centre for Human Rights är inte nådig. Att dessa personers besök inte kunde stoppas och att Marockos försök att få Christopher Ross avsatt är i sig en seger.

Och naturligtvis kommer ett eventuellt svenskt ja till erkännande av Västsahara att ge hopp till många.

LENA THUNBERG
redaktör för tidskriften Västsahara

EN HISTORIA AV VÅLD OCH SVEK

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över områden som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Vapenvila råder mellan Marocko och den västsahariska befrielserörelsen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara. Frankrike och USA är Marockos främsta supportrar.

År 2006 undertecknade EU ett fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade, vilket strider mot internationell lag.

Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd.

Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västsahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.

SENASTE NYTT

Sverige erkänner Västsahara?

En majoritet i riksdagen är nu för ett erkännande av Västsahara. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna beslutade 8 november att uppmana regeringen att erkänna Västsahara som en självständig stat. Beslutet innebär att det blir en omröstning i riksdagen i slutet av november.

I våras var ärendet uppe i utrikesutskottet. Den gången handlade det om att Sverige skulle verka för att EU ska erkänna Västsahara, men Sverigedemokraterna krävde att en folkomröstning först skulle genomföras i Västsahara. Det kravet har nu SD släppt.

2010 uppmanade en majoritet i riksdagen regeringen att erkänna det armeniska folkmordet i Turkiet 1915 men regeringen har ännu inte följt uppmaningen.

Urban Ahlin (S) kräver nu att utrikesminister Carl Bildt agerar snabbt i Västsaharafrågan.

– Beslutet i november är en stark signal till Västsahara och Marocko att det finns en majoritet i Sveriges riksdag om att regeringen borde erkänna Västsahara. Det kommer att sätta regeringen under press, säger Urban Ahlin.

Ross: Förhandla!

Efter möten med Spaniens utrikesminister 12 november uppmanar FN-sändebudet Christopher Ross Marocko och Polisario att uppta seriösa förhandlingar. Andra länder uppmanas också att påverka parterna till förhandlingar. Status quo kan inte accepteras och är en felbedömning, sa Ross med hänvisning till hot om extremism i Sahelområdet och politisk instabilitet i Mali.

Ross fortsatte sedan sin rundresa till USA, Frankrike, UK och Ryssland.

FN måste tvinga!

FN:s säkerhetsråd har i fem år tvingat Marocko och Polisario till samtal i stället för att implementera Settlement Plan från 1988, skriver jurister i NY i en rapport. Inget land, inte ens SR:s egna medlemmar, anser att Marocko har rätt till Västsahara. Västsahariernas rätt till självbestämmande bör ske genom att FN med hjälp av kapitel 7 i FN-stadgan tvingar igenom Settlement Plan, Peace Plan of James Baker eller tvingande förhandlingar till en politisk lösning liknande den som skedde i Sudan.

Gdeim Izik

Sidahmed Lemjiyed, ordförande i Kommittéen för bevarandet av Västsaharas naturresurser, är en av de 24 civila Gdeim-fångar som skulle ställas inför militärdomstol i Rabat efter två år i fängelse. Plundringen var ett av de teman västsaharierna förde fram i protesterna 2010; att vara andraklassens medborgare i sitt eget rika land medan naturresurserna skeppas utomlands och pengarna hamnar i marockanska fickor. Att fängsla någon mer än ett år utan rättegång är olagligt i Marocko.

Gdeim Izik-fångarna

14 observatörer, de flesta italienska och spanska jurister, kom till militärdomstolen i Rabat för att närvara vid rättegången som sköts upp mot de 24 åtalade Gdeim Izik-fångarna 24 oktober. Västsaharierna är åtalade för att tillhöra en kriminell organisation, mord på civila och poliser samt skändning av en död kropp.

Observatörerna bad att få träffa åklagare och domare men fick inget svar. Juristerna skriver i en rapport att rättsordningen i detta fall är rättsvidrig på många punkter.

Historiskt FN-besök

FN-sändebudet Christopher Ross har träffat människorättsaktivister i ockuperade Västsahara.

Hösten 1987 skulle en teknisk FN-mission besöka den ockuperade delen av Västsahara. Unga modiga västsahariska Polisarioanhängare beslutade att gå ut på gatorna för att visa FN-representanterna att det fanns en opposition mot ockupationen. Det var inte bara modigt, det var mycket farligt. Marockansk säkerhetstjänst fick reda på de hemliga planerna och styrde om FN-delegationens besök till en dag senare. När FN-tjänstemännen anlände till El Aaiún hade marockansk säkerhetstjänst hunnit rensa bort allt motstånd och gripa cirka 400 västsahariska unga aktivister. Bland dem fanns de nu så kända människorättsaktivisterna Aminettou Haidar, Brahim Dahane och Djemia Ghali. I fyra år satt de med ögonbindlar i ett hemligt fängelse utanför El Aaiún, förnedrade, misshandlade, torterade under de uslaste förhållanden och försvunna för sina anhöriga. Men de överlevde. Det gjorde inte alla.

I oktober i år, 25 år senare, ägde ett historiskt möte rum. De före detta politiska fångarna fick träffa FN-sändebudet Christopher Ross. Det är första gången sedan MINURSO skapades 1991 som ett FN-sändebud har träffat västsahariska människorättsaktivister i den ockuperade delen av Västsahara.

Ross besök varade från 27 oktober till 15 november men själva programmet annonserades inte i förväg. Han startade dock i Marocko där han bland andra träffade den marockanske kungen. Därefter fortsatte han alltså till den ockuperade delen av Västsahara, där han stannade i tre dagar och var inkvarterad på MINURSO:s högkvarter i El Aaiún. Det var hit han själv bjöd in företrädare för det västsahariska civila samhället. För första gången på 21 år kunde människorättsaktivister träda in i FN-högkvarteret. Representanter för de förbjudna organisationerna ASVDH, CODESA och många andra grupper från Smara, Dakhla och Boujdour mötte Christopher Ross.

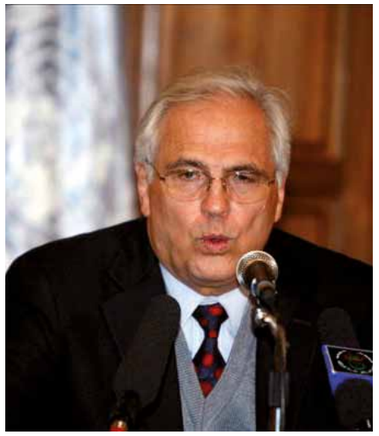

FN-sändebudet Christopher Ross.

Han träffade också representanter för promarockanska organisationer samt besökte MINURSO:s kontor i Tifariti och Mahbez.

Samtidigt har marockansk polis och säkerhetstjänst åter startat en klappjakt på aktivister. På ett youtubeklipp kan man se hur just Aminatou Haidar slås ned på en gata i El Aaíun. Hennes rosa melhafa fladdrar i vinden där hon ligger på gatan medan batongslagen från poliserna haglar över henne.

Sammanlagt över 40 västsaharier har skadats efter att de attackerats av marockanska polisstyrkor i städerna El Aaiún, Dakhla, Smara och Boujdour efter FN-besöket. Demonstranterna hade fredligt viftat med flaggor och krävt självständighet för Västsahara. Tio personer skadades i Smara 4 november, en familj fick sitt hem ödelagt. Västsaharier som samlats utanför sjukhuset attackerades också.

> **”För första gången på 21 år kunde människorättsaktivister träda in i FN-högkvarteret.”**

Redan i maj skulle Christopher Ross ha genomfört besöket men de marockanska myndigheterna lyckades stoppa det, eftersom de förklarade att de inte längre hade förtroende för honom. Marocko har på olika sätt försökt att få bort Christopher Ross från posten som FN:s generalsekreterares särskilda sändebud. Han anklagades för att vara partisk efter att han i en FN-rapport i april kritiserat de marockanska myndigheterna. Christopher Ross har dock fått ett uttryckligt och upprepat förtroende från FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon.

Christopher Ross tillträdde sin tjänst 2009. Då hade holländaren Peter van Walsum fått avgå efter att han offentligt uttalat att ett självständigt Västsahara var en ”orealistisk” lösning. Christopher Ross har bland annat varit amerikansk ambassadör i Algeriet samt chef för ett amerikanskt kulturcenter i Marocko.

Under fem år har samtal förts mellan Marocko och Polisario under ledning av FN-sändebuden med målet att de båda parterna ska enas om en lösning där västsaharierna garanteras rätten till självbestämmande. Inga resultat har i princip uppnåtts. Parterna har helt olika ståndpunkter.

– Mitt uppdrag är att utvärdera dessa fem år, komma fram till något konkret samt se vilket inflytande händelseutvecklingen i Nordafrika och Sahel-området har på Västsaharafrågan, förklarade Ross vid en presskonferens i flyktinglägren.

Efter flyktinglägren följde besök i Alger, Nouakchott, Madrid och Paris. Den 28 november ska Christopher Ross rapportera för FN:s säkerhetsråd om sitt besök.

Lena Thunberg

Rättegången mot Gdeim Izik-fångarna uppskjuten

När protestlägret Gdeim Izik hade stormats av marockansk militär den 8 november 2010 greps och fängslades 24 västsahariska män. De fängslade utgörs av kända människorättsaktivister samt den grupp som förhandlade med de marockanska myndigheterna under en månads tid då de framförde krav på arbete, bostäder och icke-diskriminering.

I två år har dessa västsaharier suttit fängslade på Salé-fängelset utanför Rabat anklagade för brott mot landets säkerhet. Dessa civila personer i åldrarna 22 till 47 år ska ställas inför militärdomstol. De hungerstrejkade i 42 dagar i november 2011 i protest mot de usla förhållandena i fängelset och för att det inte hade fått någon rättslig process. De krävde att få en rättegång eller att släppas fria.

Den 24 oktober i år skulle rättegången äntligen bli av. Men den sköts upp utan att något nytt datum har satts ut. Det är en vanlig taktik hos den marockanska rättsapparaten att inte bara en gång utan många gånger skjuta upp rättegångar, så att utländska observatörer till slut inte har möjlighet att närvara.

– De 24 västsaharierna lever under miserabla förhållanden i fängelset, berättar Leaarousi på besök i Sverige för att berätta om förhållandena i den ockuperade delen av Västsahara. Löss, ingen medicin, dålig mat, misshandel, tortyr tillhör vardagen.

Men det är inte bara de fängslade som har problem. Deras anhöriga, mödrar och systrar, har tagit sig den långa vägen från Västsahara till Marockos huvudstad Rabat för att vara nära sina män, bröder och söner. Nu har två år gått.

– De hyr en lägenhet för att få ned kostnaderna. De är fattiga människor, det är jättesvårt för dem att klara av situationen, men de vill ju besöka de fängslade och hjälpa dem med kläder, mat och moraliskt stöd.

FN-rapportör: Tortyr används

FN:s särskilde rapportör om tortyr, Juan Mendez genomförde en resa till Marocko och den ockuperade huvudstaden El Aaiún i Västsahara i september. En månad senare rapporterade han till Säkerhetsrådet att de marockanska myndigheterna använder tortyr mot människorättsförsvarare och politiska fångar och särskilt när det handlar om nationens säkerhet eller demonstrationer.

Migranter från södra Afrika i norra Marocko utsätts för sexuellt våld och misshandel.

Juan Mendez konstaterade också att flera fängelser hade stängts, andra var nyligen ommålade och hade rena hygienutrymmen samt nya filtar och lakan.

– Jag hoppas verkligen att dessa förbättringar kvarstår och att de görs på alla de fängelser som jag inte besökte, sa Juan Mendez.

I två dagar besökte han El Aaiún.

– Jag var helt överväldigad av alla förfrågningar och de hundratals fall som genast prioriterades. Tyvärr kunde jag bara träffa några av dessa påstådda offer och representanter för det civila samhället, men jag ska studera all information som jag fått, sa han

RFK Center: Stoppa våldet!

I augusti besökte en delegation från Robert F Kennedy Center for Justice and Human Rights den ockuperade delen av Västsahara. I september kom en preliminär rapport.

– I det Marocko-kontrollerade Västsahara finns en ständig närvaro av säkerhetsstyrkor. Rätten till liv, frihet, personlig integritet kränks. Åsiktsfrihet, mötesfrihet, rätten att organisera sig och rättssäkerheten kränks också. Detta skapar en atmosfär av rädsla bland västsaharierna. RFK Centret kräver därför att de marockanska myndigheterna sätter punkt för våldsamheterna mot västsaharier som stöder ett självständigt Västsahara, skriver man i rapporten.

Delegationen var övervakad av civilklädd polis och hindrades när delegaterna försökte dokumentera en fredlig demonstrant.

Lena Thunberg

Bild: Anhöriga till de 24 fängslade Gdeim Izik-fångarna demonstrerar vid den uteblivna rättegången oktober.

”Varför vägrar du ta emot våra pengar?”

Det är något särskilt med hans ögon, något brustet, något som gör att man undrar vad han egentligen har varit med om. Vad man inte får veta och vad man inte heller behöver veta.
Han är 26 år gammal. Sex år av dem har han suttit i fängelse. För ett år sedan släpptes han men lider av sviter efter de många fängelseåren.

Snö för första gången! El Wali kommer direkt från ökenvärmen till en konstfrusen snödriva utanför Svenska Mässan i Göteborg i november.

El Wali Amidane stiger av Stockholmsbussen i Göteborg en kall novemberkväll tillsammans med sin syster Rabab. Dagen därpå ska han medverka i ett seminarium om aktivism för mänskliga rättigheter på MR-dagarna, som organiseras av Teologiska högskolan, Svenska kyrkan med flera. Hans syster Rabab, som nu är politisk flykting i Sverige ska tolka från hassania.

El Wali är väldigt smal, han ser yngre ut än sina 26 år, han är lågmäld och vänlig. Allvarlig.

Natten innan anlände han till Sverige.

– Mitt verkliga engagemang började 2005. Då startade intifadan för självständighet, för folk var helt utmattade av allt förtryck. Jag deltog i fredliga manifestationer. Det kom väldigt mycket folk. Det var oväntat för marockansk polis, som slog tillbaka, brutalt och våldsamt. Många demonstranter blev skadade. Jag bröt ena handen men jag blev inte arresterad då utan två månader senare. I fyra månader satt jag häktad och misshandlades på många olika sätt. Jag dömdes till ett års fängelse för att ha varit med i en kriminell grupp och för att ha förstört allmän egendom.

El Wali ser lite trött ut, när han svarar på frågan om anklagelserna. Han minns knappast men det här är vanliga anklagelser. Alla känner igen dem.

– Det var en historisk rättegång. Alla kända människorättsförvarare fanns bland de åtalade, Aminatou Haidar, Ali Salem Tamek och många andra.

El Wali var bara 19 år när han kom till det ökända Svarta fängelset i El Aaiún.

– Det var överbelamrat av folk. Det fanns egentligen bara plats för 500 men vi var cirka 1000 fångar. Det fanns bara en vattenkran för 500 personer och man kunde bara hämta vatten mellan åtta och elva på morgonen. Det var trångt och vi fick hämta vatten under hugg och slag från vakterna. Det var så förödmjukande. Maten som var nästan oätlig släpades runt i stora tunnor. Fångarna fick skaffa egna skålar, kanske en bit av en plastflaska.

– Utan hjälp från familjen kunde man nästan inte överleva. De tog med mat och filt och annat men ofta blev delar av det stulet och familjerna fick inte besöka oss så ofta. Dessutom måste man ansöka om tillstånd för att få ta emot en filt. Varje dag fick vi höra att vi var förrädare. Svarta fängelset var mycket gammalt och i uruselt skick. Det regnade in. Det var som på medeltiden. Fångarna började hungerstrejka. Några höll ut i 51 dagar men jag blev mycket sjuk efter 24 dagar.

– Jag har gripits fem gånger och suttit sex år i fängelse. Även om jag nu är fri, är jag alltid rädd för framtiden. Hela min familj har straffats, säger El Wali som deltagit i fredliga manifestationer med Västsaharas flagga.

El Walis mamma och tre systrar har fått se sitt hem stormat och själva blivit misshandlade. När han greps 2006 släpade polisen honom i handklovarna i sanden när han dumpades utanför El Aaiún. Därav skadorna på handlederna.

Manifestationerna fortsätter. Här en från Smara i januari 2012. 2005 bröt stora demonstrationer ut i El Aaiún och hundratals aktivister fängslades. El Wali var en av dem. Svarta fängelset var överfullt. Några fångar fick sova i badrummet.

– Jag var verkligen i dåligt skick och till slut togs jag till sjukhus och blev opererad. Det gör man sällan med fångar. På sjukhuset var jag fastkedjad med en handboja i sängen och två poliser vaktade utanför rummet. En dag kastade sig två poliser emot mig i sängen och tryckte upp mig mot väggen. Jag hotade med att börja hungerstrejka igen. Jag hade väldiga smärtor men kördes sedan tillbaka till fängelset.

– När jag släpptes ett år senare övervakades jag hela tiden. Jag greps två gånger. Den första var efter två månader. Polisen slog mig och torterade mig och sedan dumpade de mig utanför El Aaiún: ”Om du inte slutar med dina aktiviteter, så slänger vi in dig i fängelset för alltid”.

El Wali greps igen.

Den andra gången var lite senare.

– Vi visste inte var han var, han var bara borta men så fick vi höra att folk hade hittat honom, berättar systern Rabab. Polisen hade dumpat honom i ett område med vildhundar, väldigt öde, det var mörkt och de hade slitit av honom alla hans kläder. Han hade bara kalsongerna på sig.

El Wali nickar.

– De hade satt en bindel för ögonen på mig men när de körde iväg såg jag åt vilket håll de åkte, så jag trevade mig fram åt samma håll. Till slut kom jag till en väg men ingen ville ta upp en nästan naken man. Till slut stannade en västsaharier på motorcykel.

Nästa gång han greps var när familjens hus stormades.

– Det var två specialgrupper från säkerhetspolisen och gendarmeriet. De sparkade in dörren, slog min mamma och mina syskon och grep Rabab och mig. Jag fördes till en villa, där alla var klädda i kostym – utom de som tog hand om de verkliga förhören.

> **”Marocko underblåser konkurrens och konflikter mellan olika grupper i ockuperat område.”**

De hade försökt att köpa mig, erbjudit mig pengar för att jag skulle spionera på andra aktivister, sänt avlägsna släktingar för att påverka mig. ”Du har erbjudits en massa förmåner. Varför vägrar du? Du betalas alltså av någon annan! Säg namnet!” Jag sa som det var, att ingen betalar mig. De satte mig i en stol med händerna fastkedjade i stolsbenen och slog mig. Sedan slängde de in mig i ett tomt rum och kedjade fast en hand i en fot. De kom in i omgångar och slog mig. Det här pågick i fem dagar. Samtidigt var det en mental tortyr att få höra att jag förstört för mina släktingar, att allt var mitt fel. Jag fick bara vatten, ingen mat.

– Sedan tog de mig till åklagaren. Jag anklagades för att ha bomber, tillhöra en illegal grupp och för att ha förstört allmän egendom. Jag vägrade att skriva under och dömdes efter rättegången till fem års fängelse.

– De första månaderna satt jag i Svarta fängelset i El Aaiún men sen blev jag plötsligt förflyttad till Taradoant långt utanför Agadir. Det tar mer än 12 timmar att åka dit med buss. För att min familj skulle få komma och hälsa på mig varannan månad gick jag med på att vara isolerad från de andra fångarna. Ledningen ville inte att jag skulle sprida mina åsikter till de andra fångarna. Jag var den enda västsahariern där. Min familj betalade till en liten affär som fanns på fängelset så att jag skulle få mat. Affären ägdes av fängelsechefen, säger El Wali med ett snett leende.

– Det var svårt att vara så ensam, ibland blev jag deprimerad och kände att jag hade missslyckats och började nästan få självmordtankar. Men jag hade en insmugglad radio och några böcker och det räddade mig.

När han kom ut efter de fem åren blev han förvånad över all förändring.

– Några vänner hade lämnat El Aaiún, några hade dödats, några hade gett upp. Det var svårt. De hade funnits i mina tankar hela tiden i fängelset.

– Det var också bittert att se samma vakter och poliser, som hade misshandlat och torterat mig, promenera lugnt på gatorna utan att bli straffade.

– Marocko underblåser nu konkurrens och konflikter mellan olika grupper i ockuperat område och det är naturligtvis mycket sorgligt, berättar El Wali. Att härska och söndra är ju en gammal taktik.

Men han är ändå optimist.

– Trots allt lidande vågar folk tala och vår generation har genomfört en intifada, Gdeim Izik och den arabiska våren och vi kan göra ännu mer i framtiden. Och vår röst har blivit hörd på MR-dagarna i Göteborg.

Lena Thunberg
Bilder: Lena Thunberg (s 6), övriga anonyma

I Dakhla finns ingenting för oss

– Problemet är att mitt folk inte äger sitt land. Det säger fiskarsonen Brahim som går runt bland båtarna på en strand i Västsahara – Afrikas sista koloni. I andra delen av staden konstaterar fem människorättsaktivister att situationen i det ockuperade landet blir allt värre.
Arton månader senare har två av dem fängslats, och en har tvingats fly landet.

Majoriteten av dem som arbetar inom fiskeindustrin i Dakhla är marockanska bosättare. Nära kusten bedrivs det småskaliga fisket, också det främst av marockaner. Varje morgon ett par timmar före gryningen lämnar hundratals träbåtar stranden i La Sarga.

Det är februari 2011. I ett ljusgult hus i norra utkanten av staden Dakhla i Västsahara sitter några män och samtalar. De talar tyst och snabbt – det som sägs är viktigt men också förbjudet. Det handlar om frihet för Västsahara, ett land som varit ockuperat i 37 år.

Männen som samlats är alla medlemmar av ASVDH, en lokal organisation som arbetar för mänskliga rättigheter och för ett fritt Västsahara. Vi sitter på dynor på golvet och Mohamed Manolo, som bor här, häller upp sött te i små glas som skickas laget runt. Mamay Hanun rör inte sitt, han är upptagen med att berätta.

– Vi är inte fria att ens tala om frihet, vår befolkning terroriseras av militären, säger han.

Enligt organisationens vicepresident Elghalia Djimi bebos fängelserna här av hundratals politiska fångar och många västsaharier kan inte söka ett arbete på grund av sina åsikter. Mamay Hanun och hans vänner har alla suttit i fängelse för sitt engagemang och beskriver övergrepp de utsatts för. Någon visar ärr efter brännmärken, en annan vittnar om ögonbindel och fastbundna händer och en tredje berättar att de alla är övervakade av myndigheterna dygnet runt.

Det innebär att en civilklädd polis i skinnjacka kommer att följa efter även oss när vi lämnar mötet senare på kvällen. Han ser till att personalen på vårt hotell stryper vår internetuppkoppling och lämnar oss inte ur sikte under resten av vår vistelse i Dakhla. Inte heller marockanska journalister kan arbeta obehindrat – tvärtom. I Marocko är det förbjudet att skriva om ockupationen och bara en handfull oberoende journalister vågar göra det.

Mamay Hanuns engagemang mot ockupationen har också drabbat hans familj. I april 2010 tvingade marockanska poliser sig in i familjens bostad och misshandlade hans fru inför ögonen på deras tre barn.

– De bröt hennes arm på tre ställen och hon behövde akut vård. Men på det civila sjukhuset fanns ingen röntgen och på militärens eget sjukhus nekades hon hjälp, säger han.

Familjen fick själva bekosta ambulansfärden till El Aaiun, drygt 50 mil från Dakhla.

– Det värsta är att barnen såg allt. Hur förklarar man för dem varför de som ska skydda befolkningen har gjort så mot deras mamma?

När Marocko tog över Västsahara 1975 flydde många västsaharier till Tindouf i Algeriet. Där lever fortfarande omkring 165 000 flyktingar – fler än de västsaharier som blev kvar. Det är bara ett par år sedan som det med hjälp av UNHCR blev möjligt att resa mellan Tindouf och Västsahara och då och då hålls stora fester på gatan i Dakhla, när familjer firar ett kärt återseende av en släkting de inte sett på tre decennier.

I Västsahara är västsaharierna själva i kraftig minoritet eftersom Marocko genom skattelättnader förmått hundratusentals bosättare att flytta till det ockuperade området. Fördelningen märks tydligt på arbetsmarknaden där marockaner innehar de flesta kvalificerade jobben. ASVDH-medlemmen Mohamed Manolo är fiskare och märker av de hårda villkoren. Han tar sitt yngsta barn i famnen och plockar fram ett viktigt papper – ett officiellt fisketillstånd. Som västsaharier är det mycket svårt att få ett sådant, säger han.

– Vi får kämpa för tillgång till vattnet eftersom marockanska fiskare prioriteras före oss. Och när fångsten ska säljas betalar lokala köpare mycket mer för de marockanska fiskarnas fisk.

Just fisket är omgärdat av **många** kontroverser, inte minst eftersom EU länge betalat Marocko för att få kasta nät i de fiskrika vattnen utanför Västsaharas kust. EU betalar varje år 36 miljoner euro för rätten att fiska i u-länders vatten, och avtalet med Marocko har kritiserats hårt eftersom det omfattat fiske även i vattnen i den ockuperade zonen. Det trots att FN slagit fast Marocko inte har någon rätt till sitt grannland.

> **”I Marocko är det förbjudet att skriva om ockupationen.”**

– Västsahara är ett rikt land, men vi är ändå ett fattigt folk. Intäkter från fisket och fosfatgruvorna hamnar i Marockos fickor. Det är ockupationens politik, säger Mamay Hanun.

Han får medhåll av Bachir Azman som suttit fängslad i 16 år för sin strävan efter ett fritt Västsahara. Han säger att det värsta med fiskeavtalet är att pengarna EU pumpade in fram till i fjol ( ) hjälpt till att legitimera, finansiera och förlänga ockupationen.

– Europas demokratiska regeringar ser att Marocko stjäl våra naturresurser, men säger ingenting. Det gör dem delaktiga, säger han.

Att offentligt erkänna Västsahara som marockanskt är enligt många vi talar med i Dakhla en förutsättning för att man ska kunna få ett bra arbete. El Elem Lih, chef över ett marockanskt sardinfiskebolag i Dakhla, är ett exempel på det. Han står i en hangarliknande lokal i södra delen av staden och betraktar sardiner som forslas från en stor bassäng upp på ett rullband. Trots att han kommer härifrån kallar han sig marockan ”från de södra delarna”. Den som kritiserar ockupationen har inte samma möjligheter.

– För oss finns ingenting. Inget arbete eller möjlighet till försörjning, säger 21-årige Brahim som bor bara ett stenkast från El Elem Lihs fiskfabrik.

Brahim har aldrig haft ett arbete i Dakhla och har istället i perioder jobbat som tomatplockare i Spanien.

Hans pappa är fiskare och tar med oss ner mot vattnet i sin rostiga jeep. Vi åker till La Sarga, ett av fem små fiskesamhällen i området runt Dakhla där hundratals öppna träbåtar varje morgon skjuts ut i det svarta havet. Bilen skumpar fram och motorn tjuter, så Brahims pappa får ropa högt för att få fram sin berättelse om hur marockanerna tagit över jobben. Han oroar sig över att sonen inte ser någon framtid i sitt hemland. **När vi dagen därpå dricker te** hemma hos familjen har det plötsligt hänt något med den frispråkiga tonen.

– Vi kan inte prata om politik mer nu, sä-

Ökat humanitärt bistånd!

Det humanitära biståndet till de västsahariska flyktinglägren har sjunkit dramatiskt på grund av att Spanien, den största biståndsgivaren, har skurit ner på detta bistånd på grund av den ekonomiska krisen i Spanien. Sverige därför bör öronmärka en del av det svenska humanitära biståndet för att täcka upp den brist som nu uppstått i västsahariska flyktingläger, skriver Socialdemokraterna i en motion.

SD: Folkomröstning!

Rapporter finns om brott mot mänskliga rättigheter, tortyr och övergrepp från Marocko mot människor som uttrycker stöd för ett självständigt Västsahara. Sverige bör inom ramen för FN och EU verka för att Marocko ska respektera mänskliga rättigheter och att FN styrkan Minursos mandat utökas till att också omfatta övervakningen av respekten för mänskliga rättigheter i Västsahara, skriver Sverigedemokraterna i en motion och vill också se en folkomröstning om ett självständigt Västsahara.

Övervaka MR!

Sverige måste verka för att folkomröstningen kommer igång och att Minurso 2013 ska övervaka mänskliga rättigheter. Sverige bör också erkänna Västsahara, skriver Miljöpartiet i en riksdagsmotion.

– Den västsaharier som är för regeringen kan få många förmåner medan den som har en annan politisk uppfattning har det mycket svårt att få jobb eller ett värdigt liv.

–Världssamfundet har inte tagit sitt ansvar i Västsahara. Starka länder har i strid med folkrätten stöttat Marockos ockupation.

Frys associeringsavtalet!

I augusti 2012 tullbelade den nederländska regeringen jordbruksprodukter från Västsahara, eftersom man ansåg att de inte omfattas av I EU:s avtal med Marocko. Vänsterpartiet anser att fler medlemsstater skulle göra samma.

FN har aldrig erkänt Marockos anspråk på Västsahara. Marocko har konsekvent struntat i FN-resolutioner. Sverige bör därför verka för att EU fryser associeringsavtalet med Marocko, skriver (V) i en motion till riksdagen.

ger Brahim när vi satt oss tillrätta på de gulsvarta dynorna längs väggen.

– Om ni frågar svarar vi att allt är bra. Annars vet vi inte vad som kan hända.

Vi lägger undan kameran och stryker noga familjens efternamn ur blocket. Otryggheten de känner beskriver kärnan i västsahariernas situation: en befolkning som inte är fri.

Snart har två år gått sedan vi besökte Dakhla. Sedan dess har situationen förvärrats. Det får vi höra genom Mamay Hanun som idag befinner sig på ett asylboende i mellersta Sverige. Hemma i Dakhla har han gripits fem gånger bara i år och tvingats skriva under flera förfalskade dokument. Mamay flydde hit i oktober efter att ha blivit hotad i Spanien där han deltog i en filmfestival för mänskliga rättigheter. Han vågar inte återvända hem.

Två av de andra ASVDH-aktivisterna vi träffade i Dakhla tillsammans med honom – Mohamed Manolo och Kamal Trayah – sitter idag fängslade. De greps i september förra året i samband med att marockanska bosättare i Dakhla attackerat västsaharier genom att bränna ner hus och bilar.

– Attackerna skedde med polisens och myndigheternas goda minne och 28 västsaharier greps för att de försökte försvara sig. 16 av dem fördes till det ökända Svarta fängelset i El Aaiun, säger Mamay Hanun.

Mohamed Manolo och Kamal Trayah dömdes till tre års fängelse vardera.

– Aktivister som fängslats blir ofta misshandlade och torterade. De hålls isolerade utan möjligheter att kommunicera med omvärlden.

Mamay Hanun beskriver hur polisen och militären tagit över gatorna i Dakhla den senaste tiden, och säger att Marocko skickar hemliga agenter med uppgift att motverka demonstrationer.

Nyligen greps flera västsaharier som demonstrerade i El Aaiun i samband med ett besök av Christopher Ross, FN:s generalsekreterares särskilde sändebud för Västsahara. Ross träffade bland annat ASVDH på FN-styrkan Minursos kontor i El Aaiun.

– Polisen grep och torterade många personer och Ross besökte själv en del av offren efteråt. Många hade brutna armar och andra tecken på misshandel på olika delar av kroppen. Både män, kvinnor och barn, säger Mamay Hanun.

En del av övergreppen från det tillfället finns dokumenterade på youtube. Mamay Hanun säger att det fanns ”huliganliknande specialstyrkor” bland poliserna, utrustade med knivar.

– Bland offren som vårdades på sjukhus efter attackerna fanns människor som hade fått den marockanska flaggan inristad på huden. Ross och flera andra observatörer har bevittnat detta med egna ögon.

Den 6 november gratulerade Marockos kung Mohammed VI polisen i det ockuperade området för arbetet mot demonstrationer. Det var på årsdagen av ”den gröna marschen” 1975 då 300 000 marockaner intog Västsahara.

– Det är fel att kalla det den gröna marschen. För oss var det en svart marsch, säger Mamay Hanun.

Text: Johanna Lagerfors
Bild: Erik Abel

Ökande plundring och rovdrift

Grönsaker, frukt och fiskprodukter med ursprungsmärkning Marocko kan nu välla in i Sverige – trots att varorna kommer från den ockuperade delen av Västsahara.

Den första oktober trädde EU:s nya handels- och jordbruksavtal med Marocko i kraft. EU-parlamentet röstade i februari ja till avtalet, trots att varor från det ockuperade Västsahara inte är uteslutna.

Nu kommer framför allt tomater med ursprungsmärkning Marocko att välla in i Europa, trots att de kan ha växt på stora plantager utanför den västsahariska staden Dakhla, där bevattning från enorma icke förnyelsebara underjordiska sjöar möjliggör storproduktionen. Vinsterna hamnar i fickorna på ägarna; främst den marockanske kungen och franska jordbruksföretag. Det skriver Western Sahara Resource Watch i en rapport från juni i år.

”Det här är ett viktigt avtal, inte bara ekonomiskt utan också politiskt”. ”Jag tror att detta är bara början på en ny fas i relationerna EU-Marocko”. Så kommenterade EU:s utrikeschef Catherine Ashton nöjt det nya avtalet i februari.

Runt Dakhla ökar frukt- och grönsaksproduktionen i rasande fart. Cirka 6 500 marockaner arbetar i denna storproduktion. Nästan inga är västsaharier.

Det finns minst elva stora plantager där 95 procent av tomaterna, gurkorna och melonerna exporteras via Marocko och sedan ofta Frankrike. 60 000 ton exporterades 2010. Enligt marockanska regeringsplaner ska produktionen öka till 160 000 ton 2020.

– Frukten och grönsakerna konsumeras inte här. Hela tiden ser vi stora lastbilar som kör norrut, säger El Mami Amir Salem, ordförande i Kommittén mot tortyr i Västsahara och bosatt i Dakhla.

För odlingarna i det varma klimatet behövs naturligtvis stora vattenmängder. Den kungligt ägda odlingen Tiniguir fem mil från Dakhla, pumpar upp 153 liter vatten per sekund, skriver WSRW. Organisationens ordförande Erik Hagen berättar vid en föreläsning i Göteborg i september att vattnet kommer från stora underjordiska sjöar vars vatten naturligtvis inte är förnyelsebart.

– Det är rena rövarmentaliteten i området. Här finns en våldsam korruption, dålig förvaltning och kontroll. Detta är ju som ett ingenmansland. Vem har egentligen ansvar för vad som händer i den ockuperade delen av Västsahara? Marocko rapporterar ju inte till FN. Det är också en rovdrift och plundring på pelagisk fisk och fosfat, där man försöker att roffa åt sig så mycket som möjligt. Marocko tjänar fyra miljarder kronor på den västsahariska fosfaten varje år. Jämför det med de 250 miljoner kronor som de

Azuratomater från Marocko, köpta på Hemköp. Är det säkert att de inte kommer från Dakhla?

160 000 västsahariska flyktingarna får i bistånd, säger Erik Hagen.

Enligt FN:s dåvarande rättschef Hans Corell är det folkrättsvidrigt att skriva avtal med Marocko om det ockuperade västsahariska området. Om naturresurser ska utvinnas måste det ska med västsahariernas tillstånd och vinsten tillfalla dem.

Agridak är en annan odling. Den ägs av Groupe Kabbage, som är aktiv inom många sektorer i den marockanska ekonomi och styrs av borgmästaren i Agadir, Tariq Kabbage. Han har investerat i stora jordbruksprojekt i Brasilien tillsammans med Marockos fiskeri- och jordbruksminister Aziz Akhannouch enligt WSRW:s rapport. Groupe Kabbage står också bakom Domaine Abbes Kabbage, DAK, som sysslar med jordbruksbranschen.

Märkning och kontroll av grönsakerna i Marocko görs av kontrollorganet EACCE som ligger under marockanska jordbruksdepartementet men som har kontor även i Dakhla och El Aaiún enligt rapporten. Men EU kräver att märkningen bara får göras av produkter som kommer från berörda land. Och Dakhla och El Aaiún ligger i den ockuperade delen av Västsahara.

Både Axfood och Coop i Sverige uppger att man ställt krav på att bara få tomater av märket Azura som verkligen är odlade i Marocko – inte den ockuperade delen av Västsahara. Vem kan lita på att det verkligen blir så?

Azura Groups kontrolleras av marockanen Mohamed Tazi och fransmännen Jean-Marie Le Gall och Pierick Puech.

Andra märken att hålla ögonen öppna för är Idyl, Etoile du Sud, Les Domaines och AH. Det senare är en holländsk stormarknad Albert Hejn, som märker tomater som om det vore deras egen produktion.

Text: Lena Thunberg

25 europeer utvisade från Västsahara

Fyra norrmän och tjugoen spanjorer utvisades ur Västsahara i oktober.

De fyra norska ungdomarna Kristine Hallingstad och Pål Spjelkavik, Arbeidernes ungdomsfylkning, Gunnar Kaus och Vegard Tjørhom, Centerungdommen, hade precis kommit med buss till El Aaiún när de i en poliskontroll blev uppmanade att stanna på sitt hotellrum och inte träffa någon lokalbefolkning. Dagen efter kallades de ned till receptionen där 15 poliser väntade.

De placerades i en taxi som körde dem i 11 timmar till Agadir, där de blev dumpade.

- Vi fick aldrig veta varför vi blev utvisade. De sa bara att allt de gjorde var ”för vår egen säkerhet”. Men när vi frågade om det var problem i staden, eller något problem

Fyra norska ungdomar från politiska ungdomsförbund utvisades ur Västsahara 6 november.

med vårt agerande, blev dom aggressiva. Så vi frågade inget mer om detta. Vi fick senare veta at den marockanske inrikesministern hade sagt at alla som blev utkastade var journalister, berättar Pål Spjelkavik.

Norrmännen hade kommit till Västsahara för att träffa människorättsaktivister och skaffa sig information om FN:s arbete i området som en del i ett samarbetsprojekt mellan olika norska organisationer.

– Det är tråkigt att vi reste hela vägen till Västsahara utan att få träffa och fråga västsaharier om hur de upplever FN:s arbete, sa Pål Spjelkavik.

– Vi uppfattade stämningen som obehaglig och vi misstänker att vi har varit övervakade hela tiden när vi gått ut för att köpa mat och vatten.

– Det är en mycket spänd situation i de ockuperade delarna nu efter Christopher Ross besök. Det sammanföll med två betydelsefulla datum. 6 november 1975 ägde Gröna Marschen rum. 8 november 2010 stormade marockansk militär protestlägret Gdeim Izik.

De 21 spanjorerna var representanter för olika solidaritetsrörelser samt politiska partier. Tre av dem besökte aktivisten Hasana Duihi, ASVDH, när 20 poliser uppmanade dem att omedelbart sätta sig en taxi mot Marocko. De utvisades utan förklaring när de nyss anlänt till El Aaiún och kördes till Agadir och Marrakech.

Lena Thunberg

Stjäl inte vår fisk!

**”Jag är fattigpensionär.” ”Jag äger bara en släpkärra.”
Dessa två uttalanden fick åklagare James von Reis att för en minut tappa fattningen och fräsa till: ”Två kända storfiskare påstår att de är utfattiga.”**

Leaarousi på snabbesök på Öckerö utanför Göteborg.

I oktober ägde äntligen rättegången mot Göteborgsfiskarna Ove Ahlström och Lennart Kjellberg rum vid tingsrätten i Göteborg. I tre och ett halvt år har rättegången förhalats och skjutits upp på grund av försvarets inlagor och invändningar i rena procedurfrågor. Målet har till och med varit uppe i Högsta Domstolen och vänt med beslutet att det skulle tillbaka till tingsrätten och ingen annanstans.

Det var den sista februari 2007 som fransk kustbevakning upptäckte svenska fiskebåtar på marockanskt vatten. Vad gjorde de där? EU:s fiskeavtal med Marocko hade ju just trätt i kraft. Sverige fanns inte med på listan över länder som skulle kunna få fiska. Den övervägande majoriteten båtar med tillstånd var spanska fiskefartyg och man ville inte ha konkurrens från andra båtar. Speciellt inte om de saknade tillstånd.

Fransmännen kontaktade svenska dåvarande Fiskeriverket. De två båtarna Aldo och Nordic IV fanns inte i Fiskeriverkets register men i Sjöfartsverkets register. Något generellt fartygstillstånd för fiske eller särskilt tillstånd för fiske i tredje land, Marocko, hade båtarna inte visste Fiskeriverket. Men det tog lång tid för Fiskeriverket att agera mot fiskarna. I november kom ett nytt påpekande från EU-kommissionen. Därefter polisanmäldes äntligen de båda bolagen Fiskeri AB Nordic och Fiskeri AB Ganthi och deras ägare Lennart Kjellberg och Ove Ahlström. I de samtal som hade förts mellan Fiskeriverket kom frågan om möjligheten för skepparna att flagga ut sina båtar upp.

– Vi har grönt ljus från både amerikanska och franska utrikesdepartementet, säger Ove Ahlström stolt i en paus.

Och försvarets advokat Erik Bergenhem kan visa brev från Marockos fiskeridepartement som stöder fiskarnas verksamhet.

– Jag äger både fiskeriföretaget Atlas Pelagique och jordbruk och tomatodlingen Tawarta i Dakhla, berättar svenskarnas marockanske partner Slimane Derham i en annan paus. Enligt Ove Ahlström är hans mamma västsahariska och pappan marockan. Brodern Hassan Derham äger det stora gas- och bensinföretaget Atlas Sahara i El Aaiún bekräftar Slimane Derham.

Leaarousi skakar på huvudet, när jag berättar för honom. Han känner till de stenrika familjerna.

– Sedan Marocko ockuperade Västsahara är de som var fattiga då, stenrika nu. Men de som var rika då är fattiga nu.

Leaarousi är på besök i Sverige för att berätta om förhållandena i flyktinglägren och framför allt i den ockuperade delen av Västsahara. Han flydde över den minerade muren efter att polisen hotat med att skjuta honom om han inte angav sina kamrater, som ibland nattetid målade ”Sahara Libre” på husväggarna eller slängde upp en västsaharisk flagga på en telefonledning.

Men det vill inte Ove Ahlström lyssna på. Han känner många västsaharier och det finns så många olika uppfattningar och politik är han inte intresserad av.

Idag vimlar Dakhlas hamn av stora moderna utflaggade före detta skandinaviska och framför allt svenska fiskefartyg. De har flagg från Belize, Cook Island (med adress i Valdemarsvik) eller Marocko. Vad har de för avtal med den marockanska ockupationsmyndighetens fiskeriföretag? Och vem äger egentligen dessa båtar?

Att man kan tjäna mycket pengar på de fiskrika vattnen är dock helt klart. Åklagaren menade att eftersom de båda åtalade har erkänt att de tjänat 20 miljoner på tretton månader så rör det sig troligen om högre belopp.

Lennart Kjellberg och Ove Ahlström sålde sina ”åtalade” båtar, men Ahlströms Aldo finns kvar i västsahariska vatten. Den har flagga från Belize och ägs idag av Moja Fishing Team Ltd med adress i Fiskebäckshamn. Kjellbergs Fiskeri AB Nordic sålde Nordic IV 2008 och köpte i stället fartyget Zander som till hälften ägs av Nordic Fish Ltd och seglar under flagg från Belize. Fartyget står till förfogande för ”fiskeprojekt i Marocko genom charteravtal”.

Ove Ahlström har permanent uppehållstillstånd i Marocko sedan 2008 och är ägare till Aldofishing Team Sarl, ett marockanskt företag. För att få bli statsborgare och få ha konto i Marocko måste han ha ett företag.

Slimane Derham berättar i vittnesförhöret att han i sitt företag Atlas Pelagic förfogar över egna fiskelicenser samt licenser från fiskegruppena Dak Fish och Frifish. 3000 personer lever av fisket i Dakhla. Fisken exporteras till stora företag i Portugal, Brasilien och Irland bland annat, säger han.

- Stjäl inte vår fisk! säger Leaarousi, som står med ett plakat utanför tingsrätten. Det är emot internationell rätt. Enligt FN:s dåvarande rättschef Hans Corell måste västsaharierna godkänna exploateringen och vin sten måste komma dem till del.

- Polisario, som är västsahariernas företrädare, har aldrig godkänt detta, säger Leaarousi.

Men i början av november träffas EU-företrädare i Rabat för att diskutera möjligheterna att driva igenom ett nytt fiskeavtal – trots att EU-parlamentet i december 2011 stoppade det tidigare avtalet. Nu trycker främst Spanien på för att få igenom likadant avtal – där de västsahariska vattnen ingår.

Lena Thunberg

Två storfiskare inför rätta

De två fiskarna Lennart Kjellberg och Ove Ahlström och deras bolag Fiskeri AB Nordic respektive Fiskeri AB Ganthi är åtalade för att under perioden april 2007 till och med maj 2008 ha bedrivit yrkesfiske och partrålat utanför Västsahara/Marocko (zon C) med båtarna Nordic IV respektive Aldo.

För dessa båtar har de från dåvarande Fiskeriverket saknat två fartygstillstånd; ett generellt och ett särskilt för fiske i aktuellt farvatten i enlighet med EG:s fiskeavtal rörande detta vatten.

Detta illegala fiske anses vara ett grovt brott, eftersom det skett systematiskt och i stor omfattning under de 13 månaderna och inbringat stora vinster, cirka 20 miljoner kr.

De åtalade hävdar att de inte alls har bedrivit fiske under denna tid utan i stället hyrt ut sina båtar med hjälp av separata charteravtal (bareboat charter) till det marockanska fiskeriföretaget Atlas Pelagic i Dakhla. Detta bolag förfogar över fiskelicenser, vilket inte svenskar kan göra. Atlas Pelagic har fungerat som redare. Svenskarna (2-3) har på vardera båt verkat som instruktörer och konsulter och haft ansvar för själva båten men inte haft något att göra med själva fisket. Det har den marockanska besättningen gjort (7-8). Betalningen från Atlas Pelagic till svenskarna har beräknats på mängden beredd och såld fisk från Atlas Pelagics fiskfabrik och har därför varierat. Dessa pengar har sedan fördelats lika mellan de två båtarna.

Försvaret hävdar att fisketillstånd inte behövs för de båda båtarna eftersom svenskarna inte har bedrivit fiske. Dessutom åberopar försvaret ändringar i EU-lagstiftning.

Företrädaren för Atlas Pelagic, Slimane Derham, uppgav under vittnesförhör att den marockanska staten infört ett speciellt ”program” 2004, efter att bläckfiskefisket gått ned och fisket behövde förändras. Det innebar att all fisk skulle frysas och exporteras. För detta behövdes kunskap och båtar med frysanläggningar (RSW) vilket inte fanns i Marocko vid denna tid. Det hade däremot skandinaviska båtar. Därför har de svenska båtarna hyrts med syfte att utbilda marockansk personal. Programmet skulle pågå i fyra år varefter båtarna skulle vara Marocko-flaggade.

Åklagaren menar att fiske visst har bedrivits av svenskarna och att man kan bortse från avtalen. Bareboatcharteratvtal innebär att man har ett fast pris på båten man hyr ut, inte ett varierande pris beroende på hur mycket fisk som säljs från fiskefabriken. Påföljden för brotten kan bli fängelse men åklagaren krävde bara böter gå grund av att de åtalade är tidigare ostraffade och socialt väletablerade. Dessutom ska de båda bolagen bli betalningsskyldiga för vinsten. De båda åtalade hävdar att de i dag är utfattiga.

Rätten behövde en extra dag för att gå igenom alla avtal och handlingar från försvaret.

Dom meddelas 23 november.

Text: Lena Thunberg
Bilder: Lena Thunberg och Erik Abel

SVENSK PENGA-TVÄTT

Olagligt fiske och pengatvätt, skatteflykt och svarta löneutbetalningar. Det är bara några av anklagelserna som riktas mot svenska fiskebolag som driver sin verksamhet i västsahariska Dakhla.

– En liten fiskemaffia opererar här i Dakhla. Svenska fiskare anställer personer som saknar relevant kunskap och behörighet för att kunna driva stora fiskebåtar som Meya och Mist.

Det säger en man som tidigare arbetat ombord på några av de stora båtar som fiskar utanför Dakhlas kust. Efter 15 år i den lokala fiskeindustrin säger han att han starkt ogillar det pågående utvecklingen.

– Vi är många som vill att situationen ska förändras.

Mannen har kontaktat mig för att dela med sig av uppgifter om hur de svenska fiskarna utarmar industrin på plats, men vill av säkerhetsskäl vara anonym. Enligt hans uppgifter betalar de västsvenska fiskeföretagen ut svarta kontantbonusar i lokal valuta till sina svenska kaptener, samtidigt som de anställer underbetald och många gånger okvalificerad lokal arbetskraft.

– Genom att samme ägare startar flera bolag som fakturerar varandra kan de undvika att verksamheten blir synlig i Sverige, säger han, och tillägger att stora belopp av oskattade pengar omvandlas till euro och sparas undan på bankkonton i Gibraltar.

– Fiskarna fuskar med tullen genom att ange fakturor med låga värden. Det gör de för att slippa skatta i Sverige.

Alla smutsiga affärer har gjort att svenskarna betraktas som ”djävlar” av lokalbefolkningen här, säger han.

– Folk har tröttnat och vill nu bara ha bort svenskarna och deras ’monkey business’.

Johanna Lagerfors

Investera inte i ockuperade länder!

– Utvidga kampanjen för utförsäljning av aktier i företag som stödjer Israels ockupation av Västbanken! Den borde också gälla företag som stödjer Marockos ockupation av Västsahara. Det skriver Stephen Zunes.

Nu ökar kraven på utförsäljning av aktier i företag som stödjer Israels ockupation av Västbanken och andra platser. Den israeliska högerregeringen kränker internationell lag och grundläggande mänskliga rättigheter.

Det är den framgångsrika kampanjen mot företag som gjorde affärer i Sydafrika under apartheid på 1980-talet, som har stått modell för den nya rörelsen. Den brännmärker företag som stödjer Israels ockupation genom att sälja vapen och annan utrustning till de israeliska ockupationsstyrkorna, investerar i eller handlar med företag i de olagliga israeliska bosättningarna. Människorättsaktivister anser att kampanjmetoderna är en laglig form av fredlig internationell solidaritet med förtryckta folk. Men högerorienterade grupper, som stöder ockupationen och några mer moderata organisationer, fördömer rörelsen. De är oroade över den skarpa anti-israeliska tonen hos några av supportrarna.

Men kampanjen har haft märkbar framgång. En måltavla har varit företaget Caterpillar, som har försett de israeliska ockupationsstyrkorna med bulldozers, som illegalt har demolerat tusentals palestinska hus. De senaste månaderna har TIAA/CREF, det ledande pensionsförsäkringsbolaget för personer inom universitet, forskning, medicin och kultur, tagit bort Caterpillar från sin fond, Social Choice Fund. Det inflytelserika Morgan Stanley Capital International har tagit bort Caterpillar från sin lista över World Socially Responsible Index. Quaker Friends Fiduciary Corporation är ett i raden av företag som har sålt sina aktier i Caterpillar. När den amerikanska presbyterianska kyrkan nyligen hade sitt årsmöte var en resolution om försäljning av alla aktier en hårsmån från att röstas igenom. Det gällde Caterpillar, Motorola och Hewlett Packard som är inblandade i ockupationen.

Protester mot alla ockupationer. Vid kyrkomötet och på andra håll erkände många av dem som var kritiska till resolutionen att den israeliska regeringen är inblandad i allvarliga människorättsbrott i de ockuperade områdena. Samtidigt var de upprörda över att resolutionen orättvist ”bara pekar ut Israel.”

Det finns verkligen många regeringar i världen som är inblandade i värre människorättsbrott än Israel. Kränkningar av mänskliga rättigheter ska bekämpas oavsett om de äger rum inom ett lands internationellt erkända gränser eller i ett illegalt ockuperat land. Eftersom Israel är världens enda judiska stat är det naturligtvis extra känsligt om enbart Israel blir måltavla, oavsett hur allvarliga regeringens överträdelser är.

Det finns emellertid en mycket starkare juridisk orsak till protest mot övergrepp i områden som står under utländsk krigförande ockupation. Internationell lag förbjuder i de allra flesta fall utländska företag från att exploatera naturresurser i sådana områden. Dessutom finns det en mängd rättsfall som gäller export av vapen och annan militär utrustning till länder, som använder dem till att slå ned den ockuperade befolkningen.

Prof. Stephen Zunes.

De här frågorna diskuterades internationellt under Sydafrikas ockupation av Namibia, Iraks ockupation av Kuwait och Indonesiens ockupation av Östtimor.

Idag är det bara tre länder som är involverade i det som FN och det internationella samfundet kallar utländsk krigförande ockupation: Israel, Marocko och Armenien. Tibets, Tjetjeniens och Västpapuas självständighet kan moraliskt diskuteras (precis som ett antal andra områden som aspirerar på självständighet), men det internationella samfundet anser att dessa befinner sig innanför de internationellt erkända gränserna för Kina, Ryssland och Indonesien och de erkänns därför inte som ockuperade områden.

Praktiskt taget inga större internationella företag stöder Armeniens pågående ockupation av den lilla azerbadjanska landremsa som de kontrollerar. Däremot stöder ett antal företag Marockos pågående illegala ockupation av nationen Västsahara.

Det USA-baserade Kosmos Energy är det enda oljebolag i världen som fått licenser för oljeprospektering till havs i det ockuperade Västsaharas territorialvatten. 2002 fastslog FN genom en juridisk analys att sådana fortsatta prospekteringar skulle utgöra en kränkning av internationell lag. Två amerikanska konstgödningsföretag, PCS och Mosaic, är de största kunderna till Marockos illegala fosfatproduktion i det ockuperade Västsahara.

Precis som i fallet med de Israel-ockuperade områdena har USA-baserade vapenproducenter utrustat Marockos ockupationsstyrkor. Dessa styrkor är inblandade i något som människorättsgrupper har beskrivit som grava och systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter. Hit räknas också tillverkare av den tårgas som har använts för att slå ned fredliga demonstrationer som kräver rätt till självbestämmande.

Utvidga bojkotten. Den palestinska solidaritetskampen skulle stärkas avsevärt om man, i stället för att kräva försäljning av aktier specifikt från företag som stödjer Israels ockupation, krävde försäljning av aktier från företag som stödjer all utländsk krigförande ockupation.

Eftersom det egentligen bara gäller ett ytterligare land och bara ett litet antal företag, skulle det inte ta bort uppmärksamheten från Israels ockupation och västerländska företag som stödjer ockupationen. Det som är viktigare är att det skulle kunna flytta debatten från en splittrande pro-israelisk/anti-israelisk klyfta, som ofta slutar med att folk talar förbi varandra. I stället skulle det kunna bli en debatt om det väsentliga: mänskliga rättigheter och internationell lag.

Marocko är ett övervägande arabiskt, muslimskt land. Genom att sätta Västsahara bredvid Palestina, skulle rörelsen kunna undvika anklagelsen att man orättvist brännmärker bara Israel. Då skulle man brännmärka alla illegala ockupationer, inte bara en.

Marocko, precis som Israel, kränker en rad resolutioner från FN:s säkerhetsråd samt ett avgörande beslut från Internationella domstolen om ockupationen. Marocko, precis som Israel, har illegalt förflyttat tiotusentals bosättare till det ockuperade området. Marocko, precis som Israel, ägnar sig åt grava och systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter i de ockuperade områdena. Marocko, precis som Israel, litar på USA och andra västerländska länders stöd till att upprätthålla ockupationen genom att göra FN maktlöst när det gäller att tvinga på Marocko internationell lag. Marocko, precis som Israel, kan upprätthålla ockupationen delvis genom stöd från multinationella företag.

Precis som Palestina erkänns som stat av en rad länder och är fullvärdig medlem i Arabförbundet, så erkänns också Västsahara som stat av en rad länder och är fullvärdig medlem i Afrikanska unionen, och får därmed internationellt stöd.

Om man tar med alla ockupationer i Stoppa investeringskampanjen skulle rörelsen inte kunna anklagas för att vara anti-semitisk utan i stället vidgas till att uppmärksamma den så lite kända men viktiga kampen om självbestämmande för det västsahariska folket. Kampen förs mot den illegala marockanska ockupationen av deras land, som invaderades av det USA- uppbackade kungadömet 1975. Det var alltså åtta år efter Israels erövring av Västbanken och andra arabiska områden.

I stället för att brännmärka ett särskilt land Israel, där polemiken är hård och som har en stark och inflytelserik väljarkår, skulle kampanjen bli mycket effektivare om den baserades på juridiska och moraliska principer mot ockupation. Det framhäver de palestinska och västsahariska folkens lidande och pekar ut de amerikanska företagen som medbrottsligar.

Stephen Zunes, Foreign Policy in Focus, 25 juli Översättning: Lena Thunberg
Bild: Ulla-Karin Karlson

Finanskrisen påverkar UNHCR:s arbete

FN-tjänstemännen som är stationerade vid de västsahariska flyktinglägren är för närvarande 23 personer. De arbetar inom UNHCR (Förenta nationernas flyktingkommissariat), MINURSO (FN:s mission för arrangerandet av en folkomröstning i Västsahara) och WFP (Världslivsmedelsprogrammet).

UNHCR har funnits i de västsahariska flyktinglägren sedan 1996. De började då arbeta i ett redan strukturerat flyktingläger och har sedan dess assisterat det västsahariska folket med deras behov samt på deras villkor. UNHCR har det övergripande ansvaret tillsammans med POLISARIO för att samordna de olika internationella organisationerna på plats. Deras arbete består i allt från att tillförse de västsahariska flyktingarna med mat och tält till att hjälpa till med uppbyggnaden av infrastrukturen och rättssystemet. UNHCR arbetar ofta inte direkt med projekten utan finansierar utomstående organisationer för att genomföra de projekt som beslutats i samråd med POLISARIO.

Vatten. Ett av de största projekten som nu genomförs i lägren är ett underjordiskt vattennätverk. Vattentillförseln har tidigare tillgodosetts med vattentanks till de olika flyktinglägren. Vattnet har transporterats med tankbilar till dessa depåer, där flyktingarna hämtar sitt vatten. Eftersom det har visat sig ineffektivt har UNHCR gett den spanska biståndsorganisationen Solidaridad Andalucía i uppdrag att organisera vattennätverk i de olika lägren. I projektet ingår även att rena vattnet och utbilda i vattenhantering. Projektet genomförs i samarbete med västsahariska myndigheter och flyktingar runt om i lägren. Fortfarande är det stora delar av lägren som får vatten via vattentankbilar men för varje år som går, når vattennätverket allt fler västsahariska hem vilket underlättar och förbättrar levnadsvillkoren för dem.

Fordon. UNHCR ansvarar även för transportmedel, (jeepar, lastbilar, vattentankbilar, ambulanser osv.) i lägren som används för att tillgodose flyktingarna med mat och vatten. De senare åren har transportflottan behövt bytas ut, i synnerhet vattentankbilarna, men det har inte funnits pengar för att genomföra en fullständig förändring. UNHCR repererar och underhåller också alla transportmedel som lämnas till de västsahariska flyktinglägren. Detta har lett till problem, eftersom pengarna för att skaffa nya transportmedel i stället går till att underhålla de gamla fordonen. Ofta skänker organisationer transportmedel utan att tänka på att de behöver underhållas. Det leder snabbt till problem, eftersom majoriteten av fordonen som finns i lägren inte är anpassade efter det hårda ökenklimatet. UNHCR har nu tagit fram en jämförelse kring vilka fordon som är bäst anpassade efter det hårda klimatet och försöker byta ut fordon på plats så att det blir en mer enhetlig transportflotta. Detta kommer dessutom leda till att det blir lättare att sköta underhållet av fordonen.

Undernäring och information. Under slutet av 2010 genomfördes ett större projekt för att dokumentera undernäringen i lägren samt eventuella skillnader mellan de olika lägren. UNHCR arbetar hårt tillsammans med WFP och POLISARIO för att minska den rådande undernäringen. Man arbetar också preventivt genom att ge gravida kvinnor näringstillskott och utbilda dem i näringsfrågor. UNHCR anordnar dessutom olika upplysningskampanjer om HIV/AIDS, kvinnors rättigheter i samarbete med det västsahariska kvinnoförbundet, flyktingars rättigheter m.m.

Under 2011 och 2012 har man arbetat med att decentralisera organisationen, som haft sitt säte i den algeriska staden Tindouf, till att ha kontor i samtliga fem flyktingläger, där personal ska vara permanent stationerade.

Familjebesök. UNHCR:s utbytesprogram ”Confidence Building Measures” (Förtroendeskapande åtgärder) har funnits sedan 2004 och fungerar som en separat del av UNHCR. Konceptet är att västsahariska familjer på båda sidorna av muren, som delar Västsahara i två delar, får åka och besöka varandra i fem dagar. Västsaharierna flygs i FN-plan till den ockuperade delen av Västsahara eller till flyktinglägren. Många väntar i åratal på möjligheten att få besöka sina familjer på andra sidan muren, men alla får inte genomföra resan eftersom båda parter, Marocko och Polisario, måste godkänna personen som ska genomföra resan. UNHCR hjälper till med urvalsprocessen och genomförandet av utbytet men kan inte garantera säkerheten för de som genomför resan. Detta har i vissa fall lett till oproportionerliga konsekvenser, då västsaharier från flyktinglägren nekats inresa i den ockuperade delen av Västsahara av marockanska myndigheter utan vidare förklaring. Utbytet har inte alltid fungerat på grund av meningsskiljaktigheter och problem med finansieringen. Senaste stoppade POLISARIO utbytesresorna under en kort tid i flyktinglägren under våren 2011 efter en dispyt med den marockanska sidan angående reglerna kring utbytesresorna. Resorna återupptogs den 7 januari 2011 och då hade totalt 12 635 västsaharier tagit del i resorna. Ytterligare 31 058 västsaharier är registrerade och väntar fortfarande.

Potatis och lök har just anlänt, ett välkommet avbrott från linser, bönor och pasta.

Ovanlig roll. Den roll UNHCR har i de västsahariska flyktinglägren är ovanlig. I andra flyktingläger kontrollerar UNHCR allt och fungerar i princip som en regering över det område de arbetar inom. I de västsahariska flyktinglägren finns redan en regering på plats som UNHCR assisterar med de förnödenheter flyktingarna behöver. UNHCR är en humanitär organisation vars uppgift är att se till att flyktingarnas rättigheter respekteras. I dagsläget har dessvärre behoven av humanitär hjälp i lägren ökat med anledning av att finanskrisen lamslagit de största biståndsgivarna både till UNHCR men även till flyktinglägren generellt.

Vattnet har för hög jodhalt och bakterier sommartid.

Min tid i lägren. Under min tid som praktikant för UNHCR under perioden oktober 2010 – april 2011 arbetade jag inledningsvis med mänskliga rättigheter men fick senare arbeta med alla delar och var mycket ute i fält. Jag skrev bland annat rapporter kring vattenprojektet, intervjuade västsahariska flyktingar och ordnade och deltog i olika seminarier.

Detta gjorde att jag snabbt förstod hur komplext bistånd egentligen är och hur många olika aktörer som finns på plats och ska samordnas. Det är problematiskt att få allt att fungera i ett så svårt klimat där det givetvis är ännu svårare att leva. Det räcker med att en lastbil går sönder eller att säkerhetskontrollen av maten, som skickas via de algeriska hamnarna, tar för lång tid, för att biståndet aldrig når flyktinglägren. Ibland får flyktingarna mjöl i tid men inte jäst. Då kan de inte baka bröd, men ändå redovisas det som att de fått det antal kalorier de behöver för den månaden. Detta glapp i systemen försöker de internationella organisationerna på plats åtgärda, men det tar tid. Spanska Röda Korset försökte bygga upp reservlagret med mat i flyktinglägren så att de skulle kunna klara sig i tre månader om någon oväntat inträffar. När jag lämnade lägren hade de knappt kommit upp i en månad.

Eftersom biståndet minskar på grund av finanskrisen behöver samordningen kring vad som kommer till lägren ökas. Det är dock extremt svårt för både POLISARIO och UNHCR att få information om vad enskilda individer eller mindre organisationer för in i lägren. I de västsahariska flyktinglägren är behoven många men det är naturligtvis viktigt att de mest akuta behoven tillgodoses. En del personer, organisationer etc. får ”privat” bistånd utifrån. Det gäller för Polisario och UNHCR att se till att situationen i lägren generellt förbättras och att framför allt försöka motverka att det skapas skillnader mellan familjer.

”Ofta skänker organisationer transportmedel utan att tänka på att de behöver underhållas.”

Text: Natasa Mirosavic
Bilder: Natasa Mirosavic och Lena Thunberg

EU och fredspriset

Tajmingen för nobelpriset och EU:s förhandlingar om folkrättsvidrigt fiske i Västsahara kunde inte ha varit sämre. FN arbetar för högtryck med att hitta en lösning på konflikten och ett av temana är förvaltningen av områdets naturresurser. Att EU tänker locka Marocko med nya miljardintäkter från den olovliga plundringen av Västsahara är ett direkt sabotage av FN:s fredsprocess. Det är möjligt att EU har varit ett fredsprojekt internt i Europa. Men i Västsahara är det det motsatta, säger Erik Hagen, WSRW.

Julklapp? Tips och idéer?

Glöm inte att prenumerera på tidskriften Västsahara för nästa år. Varför inte en julklappsprenumeration dessutom? Meddela oss, så ordnar vi det; mejl: vastsahara@brevet,nu Privat prenumeration: 125:-/år för 4 nr, stödprenumeration 145:-, organisation 150:- och utlandsprenumeration 200:- pg 204003-8

Har du tips, idéer eller synpunkter på tidskriften Västsahara? Eller vill du komma i kontakt med oss? Hör gärna av dig på följande mejladress: vastsahara@brevet.nu

Avhopp från Desertec

Siemens och Bosch hoppar nu av industrimegasolprojektet Desertec som skulle förse hela Europa med solenergi från Nordafrika 2050. Nu hoppar även Spanien av politiskt. Inga tyska politiker men däremot EU:s energikommissionär var på plats vid Desertecs årliga möte i Berlin i november. Kostnaderna för superelledningarna är enorma. 400 miljarder euro beräknas kostnaden för Desertec till. Tysk industri har goda kontakter med Marocko som vill bygga sol och vindkraftverk i ockuperade Västsahara.

Upphäv handelsavtalen!

Tidningen Folkbladet jämför i en ledare den 2 november Palestinafrågan och Västsaharafrågan och kräver att EU upphäver eller fryser handelsavtalen med Israel och Marocko så länge brotten mot folkrätten och övergreppen på befolkningarna pågår. I oktober röstade eu-parlamentet för en uppgradering av handelsavtalet med Israel. Det är verkligen fel väg att gå. Nu krävs handling. Utrikesminister Carl Bildt borde agera inom EU, skriver man.

Startpaket från Nora

– Använder de blöjor? Hur bär de barnen? Var sover de? Är det kallt? Vill de ha virkade filtar eller sydda? Passar våra startpaket? Pressas de ihop i maskin? Ska vi lägga i tvålar?

Ingeborg Wilhelmsson och Margareta Johansson ställer många ivriga frågor i församlingshemmet i Nora. Här träffas de varje vecka tillsammans med några andra äldre damer för att tillverka bäbispaket, startpaket, till västsahariska spädbarn i flyktinglägren.

Det är Svenska kyrkan i Västerås stift som stöder detta projekt, men tillverkningen sker helt ideellt av en liten grupp församlingsbor. Norakvinnorna syr täcken, handdukar och blöjor, virkar filtar, stickar tröjor, mössor och sockor av material som de kommer över på olika sätt. De är med rätta stolta över skåpet som nu är nästan fullt med de omsorgsfullt lindade paketen. Här ligger all den vackra bäbisutrustningen i alla färger och mönster så konstfullt sammansatt.

Men det räcker inte med att träffas en gång i veckan för att få ihop ett helt skåp. Det är många timmars arbete i hemmen för att få ihop alla paket,

– Nu måste vi snart åka till Brödet och fiskarna i Västerås och lämna över alla paketen, säger Margareta.

Men det ska de inte behöva. Gerardo Liscano på insamlingsorganisationen Brödet och fiskarna berättar i telefon att organisationen kommer och hämtar startpaketen med lastbil. Startpaketen har utvärderats i lägren och de är mycket uppskattade. Men han får nog ta sig en tur till Nora igen och förklara lite bättre och svara på de vetgiriga tekniska frågorna om transport och mottagande.

Men Noradamerna nöjer sig inte med att sticka, virka och sy. De tog också initiativ till att bjuda in undertecknad i september för att få lite mer information om situationen i flyktinglägren. I samarbete med den lokala Amnestygruppen ordnade Nora bergslagsförsamling en informationskväll på församlingshemmet. Över 40 personer kom, åt smörgåsar och drack kaffe. Och den rundliga betalningen för detta överlämnades till Föreningen Västsahara när kvällen var slut.

– Det är spännande att höra om vart våra startpaket hamnar. Det är ju ett flyktingläger som ingen talar om, menar församlingsassistenten Eva Marcusson.

Text och bild: Lena Thunberg

Margareta Johansson vid ett fullmatat skåp med startpaket.

Britta Eriksson syr skjortor och Ingeborg Wilhelmsson plockar ihop till ett paket.

KRÖNIKAN

Desertec är inget för oss

Som miljöpartist förväntas man antagligen jubla över Desertec, världens i särklass största satsning på solenergi! Men bara för att en energikälla är förnybar behöver den inte nödvändigtvis vara förenlig med grön ideologi. Ibland kan folk argt säga att ”Ni säger nej till allt” När man varken vill ha kolkraft eller kärnkraft eller nya motorvägar. Men grön ideologi bygger på att skapa win-win lösningar med samarbete där varken natur, framtida generationer eller nu levande människor, som ej kan påverka beslutet, drabbas. Traditionellt har dock ekonomin ofta fungerat enligt devisen: ”Jag tjänar på detta och jag har makt, därför genomför jag detta.” Desertec påminner trots sin solenergi mest om det senare synsättet.

Förnybar energi är bra för att den inte är ändlig. Men förnybar energi har andra fördelar som att den minskar konflikten om råvaror, kan byggas decentraliserat och därmed ökar ”energidemokratin”, vi kan alla bli vår egen elproducent. Men Desertec ökar inte medborgarnas inflytande, det är samma gamla gigantiska bolag som nu vill ta makten över energin, minska konkurrensen och minska människors inflytande över besluten. Bygger man dessutom på ockuperade områden och transporterar energin till EU blir det bara det senaste exemplet på exploatering och kolonialism, om än ”miljövänligt”.

En fördel med förnybar energi är att man kan bygga decentraliserat, vilket är perfekt för Sahara, eftersom öknen är oändligt stor och det blir dyrt att bygga vägar och elledningar kors och tvärs. Man kan bygga småskaligt, vilket gör att människor får makt över sin egen energiförsörjning och inte behöver betala stora bolag för olja eller el, pengar som försvinner ut ur regionen lika kvickt som man tänder en lampa. Vi har redan sett exempel på hur Desertec hindrar fri konkurrens och stänger ute de som inte är med, i till exempel Portugal.

CARL SCHLYTER

Självklart kan hela norra Afrika ställas om till att skaffa sin energi med solens och vindens hjälp, pålitliga medhjälpare som alltid finns tillgängliga, vilket knappast kan sägas om de energibolag som nu bygger upp Desertec. De har haft för vana är köra över lokala folkopinioner för att genomdriva gigantiska projekt.

Visst borde hela Sahara vara en fantastisk källa till ny förnybar energi, men det gröna sättet att utveckla den är att bygga för lokala behov, med många aktörer, gärna med egen-el. Endast då kan vi utnyttja alla fördelar med förnybar energi. Även export är en fantastisk möjlighet, men då i enlighet med lokalbefolkningens vilja och där en skälig andel av intäkterna går tillbaka till dem som bor där kraftverken byggs. Under inga omständigheter kan ockuperad mark användas utan medgivande från den ockuperade befolkningen, eller utan att den befolkningen får skörda frukterna av exploateringen. Detta har FN:s undergeneralsekreterare för rättsliga frågor, Hans Corell, och andra visat mycket tydligt.

Traditionellt har vi i västvärlden stulit olja, gas, mineraler och jordbruksmark från områden som ockuperats av oss själva. Man skall kalla saker vid dess rätta namn och att stjäla vinden eller solen från Västsahara är fortfarande stöld.

Carl Schlyter,
EU-parlamentariker
Miljöpartiet

Plundringen fortsätter

Marockanska staten tjänar enorma summor på Västsaharas fosfat. Den marockanske kungen gör storvinster på tomatplantage utanför Dakhla. Svenskar tjänar storkovan på illegalt fiske tillsammans med marockaner.

I flyktinglägren försämras hälsan på barn, gravida kvinnor och ammande mödrar. Orsak: För lite mat, lite näring, för ensidig kost, för lite pengar från biståndsorganisationer, för få läkare, före lite medicin, för lite medicinsk utrustning…

8

november 2010 stormade marockansk polis och armé protestlägret Gdeim Izik.

24

spanjorer och norrmän utvisades ur Västsahara i november där de befann sig för att träffa människorättsaktivister.

153

liter vatten per sekund pumpas upp från underjordiska sjöar till marockanske kungens tomatplantage utanför Dakhla.

3

miljoner ton fosfat bryter Marocko i den västsahariska gruvan Bou Craa.

1987

fängslades, torterades och ”försvann” 400 unga västsaharier. I oktober 25 år senare fick de äntligen träffa FN-sändebudet Ross.